

onu 14: 18. Yüzyıl'da Osmanlı Devleti

Sultan III. Ahmed ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın 1718-1730 tarihleri arasındaki iktidarı daha sonradan Ahmed Refik'in adını verdiği Lale Devri olarak nam salmıştır. 1718 Pasarofça Antlaşması'ndan sonra savunma tedbirleri doğrultusunda Avrupa sınırları güvence altına alındı, toprak kaybetmemek, barışı korumak düşüncesi hakim oldu. Avrupa'yı tanımak, ticaret ve dış politika için önemliydi; Paris, Viyana, Varşova, Petersburg'a elçiler gönderildi, Avusturya, Rusya, Lehistan, Fransa'nın yanısıra İngiltere ve Hollanda ile ilişki kuruldu. Yalnızca diplomatik ve ticari görüşmeler değil, kültür, sanat, sanayi, tarım, askeri ve teknolojik gelişmeler yakından takip edildi, bilgiler rapor haline getirildi, Osmanlılar kendilerini Avrupa'dan tecrit etmediler. Kağıthane, Boğaziçi, Haliç çevresi haricinde Edirne, Bursa, İznik, Kütahya, Konya ve Nevşehir'de yeni mimari tarzda eserler inşa edildi, başta edebi eserler olmak üzere kültürel ve bilimsel eserlerin Arapça ve Farsça'dan çevirisi, batılı tarih, felsefe ve astronomi eserlerin çevirisi yapıldı. Matbaanın kurulması bu alandaki çalışmalara hız verdi. İstanbul'da biri sarayın içinde diğeri Yeniceami'de iki kütüphane açıldı, ülkenin her yanına gönderilen görevliler önemli kitap ve el yazması eserleri topladılar. İstanbul'daki kitapların ucuz fiyata alınıp yurtdışına çıkarılması yasaklandı. Kağıt ihtiyacını karşılamak üzere Yalova'da kağıt fabrikası kuruldu. 1725'te İstanbul çini fabrikası kuruldu, 1 çuha fabrikası ve Hatayı kumaş fabrikası açıldı. Çorlulu Ali Paşa'nın sadaretinde Avrupadan kumaş ithalatı yasaklanmış, özellikle Selanik ve Edirne'de kumaş üretimine önem verilmişti.

III. Ahmed zamanında De Rochfort adındaki bir Fransız subay çağrılarak Osmanlı ordusunun ıslahı için bir rapor hazırlanmıştı, I. Mahmud bunun devamı ve asker yetiştirebilmek için Bonneval Kontu Claude Alexander'ı destekledi. Müslüman olan ve Humbaracı Ahmed Paşa olarak bilinen Kont eski humbaracı ocağının yeniden düzenlenmesiyle birlikte düzenli aylıklı, modern, askerliği meslek haline getiren bir anlayışla başarılı hizmetler verdi. III. Mustafa zamanında aslen Macar olan Baron De Tott 1773'te Mühendishane-i Bahr-ı Hümayun adlı okulun açılmasında yardımcı oldu, Paris İlimler Akademisi'nden astronomi kitapları getirtmiştir. I. Abdülhamid zamanında Cezayirli Gazi Hasan Paşa denizcilik alanında önemli işler yaptı. Karadeniz ve Ege'de yeni tersaneler yapıldı, gemiciler eğitim aldılar, denizcilik de bir meslek haline getirilmek istendi, kalyoncu kışlası yaptırıldı.

18. yüzyıl ıslahatları duraksayarak ilerleyen, inişli-çıkışlı bir seyir izlemiştir. Askeri anlamdaki ıslahatlar ön planda tutulmakla birlikte hemen her alana sirayet eden yeni bir yaklaşım söz konusu olmuştur.